

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- จักรยานเพื่อสิ่งแวดล้อม น้อมถวายองค์ราชัน
- คุณภาพน้ำ
  - คุณภาพน้ำจากสถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำอัตโนมัติ
  - คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง
- คุณภาพอากาศ
- สกัติเรื่องร้องเรียน
- การเรียกคืนซากหลอดฟลูออเรสเซนต์
- อำนาจและหน้าที่ของเจ้าพนักงาน

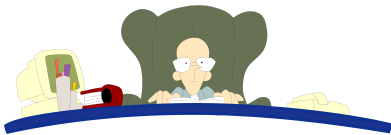
ชักทาย...

สวัสดิ์คะ ในช่วงที่ผ่านมาเป็นช่วงฤดูฝน มีฝนตกหนักทำให้หลายพื้นที่ของประเทศไทยประสบกับปัญหาอุทกภัย นอกจากนี้ยังมีปัญหาน้ำทะเลหนุนอีกด้วย สาเหตุที่ทำให้เกิดน้ำท่วม เนื่องมาจากการทำลายทรัพยากรธรรมชาติด้วยการตัดไม้ทำลายป่า ส่วนการที่น้ำทะเลหนุนสูงขึ้นกว่าทุกปีนั้น สาเหตุสำคัญสาเหตุหนึ่ง เกิดจากภาวะโลกร้อนขึ้นเนื่องจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทำให้น้ำแข็งขั้วโลกละลาย ฉะนั้นเราทุกคนควรช่วยกันไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมด้วยการตัดไม้ทำลายป่า และลดการใช้น้ำมันและสารเคมีต่างๆ ที่ทำให้เกิดก๊าซเรือนกระจก เช่น สารที่บรรจุในกระป๋องสเปรย์ เป็นต้น และควรหันมาช่วยกันปลูกป่าเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนต่อไป

หมายเหตุมลพิษฉบับนี้ นอกจากการรายงานสถานการณ์มลพิษต่างๆ เช่น คุณภาพน้ำ คุณภาพอากาศ และสถิติเรื่องร้องเรียนแล้ว เรายังมีเรื่องพนักงานเจ้าหน้าที่และเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ เพื่อให้ท่านทราบว่า หากท่านประสบปัญหามลพิษท่านสามารถร้องเรียนกับใครได้บ้าง

นอกจากนี้ ยังมีภาพกิจกรรมจักรยานเพื่อสิ่งแวดล้อม น้อมถวายองค์ราชัน เมื่อวันที่ 22 - 25 มิถุนายน 2549 เส้นทางกรุงเทพ - สระแก้ว มาให้ชมกันท้ายเล่มคะ

ที่ปรึกษา

นางมณฑิพย์ ศรีรัตน ทาบุญกานอน

รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นายอดิศักดิ์ ทองไข่มุกด์

รักษาการแทนอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

นายสุพัฒน์ หวังวงศ์วัฒนา

รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

บรรณาธิการ

นายรังสรรค์ ปิ่นทอง

ผู้อำนวยการกองแผนงานและประเมินผล

กองบรรณาธิการ

นางสาวจิระนันท์ เหมพูลเสิริฐ

รักษาการหัวหน้ากลุ่มวิเคราะห์แผนและประเมินผล

นายนิชร คงเพชร

รักษาการหัวหน้าฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

นางเกวลิณ วงศ์เศรษฐศิริ

นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 5

นางสาวบรรจง ประภาณนันท์

พนักงานพิมพ์ดีดชั้น 3

นายโกสุม เผือกทอง

นักวิชาการโสตทัศนศึกษา

นางสาวพัชรวรรณ แก้วกำ

นักวิชาการเผยแพร่

สนับสนุนข้อมูลโดย

- สำนักจัดการคุณภาพน้ำ
- สำนักจัดการคุณภาพอากาศและเสียง
- ฝ่ายตรวจและบังคับการ
- กองนิติการ

- สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย
- กองแผนงานและประเมินผล
- ฝ่ายคุณภาพสิ่งแวดล้อมและห้องปฏิบัติการ
- สำนักงานเลขานุการกรม

"จักรยานเพื่อสิ่งแวดล้อม น้อมถวายองค์ราชัน"

เส้นทางกรุงเทพฯ - สระแก้ว

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดโครงการ "จักรยานเพื่อสิ่งแวดล้อม น้อมถวายองค์ราชัน" เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องในวโรกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี เมื่อวันที่ 22 - 25 กรกฎาคม 2549 โดยกรมควบคุมมลพิษรับผิดชอบเส้นทางกรุงเทพฯ - สระแก้ว

เริ่มออกเดินทางจากจุดปล่อยตัว ณ สวนสัตว์ดุสิต เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2549 เวลา 9.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวันที่กรมป่าไม้ บางเขน หยุดพักและร่วมทำกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม ที่ศูนย์การค้าแฟชั่นไอส์แลนด์ งามอินทรา กรุงเทพฯ

วันที่ 23 กรกฎาคม 2549 ออกเดินทางจากศูนย์การค้าแฟชั่นไอส์แลนด์ พักรับประทานอาหารกลางวันที่ศูนย์การศึกษาและฝึกอบรมบริษัท โตโยต้า (ประเทศไทย) จำกัด เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ หยุดพักและร่วมทำกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม ที่ศาลากลางจังหวัดฉะเชิงเทรา

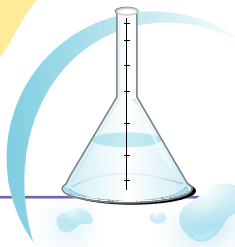
วันที่ 24 กรกฎาคม 2549 ออกเดินทางจากศาลากลางจังหวัดฉะเชิงเทรา พักรับประทานอาหารกลางวันและร่วมทำกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม ณ ที่ว่าการอำเภอพนมสารคาม หยุดพักที่ศูนย์ศึกษาพัฒนาเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

วันที่ 25 กรกฎาคม 2549 ออกเดินทางจากศูนย์ศึกษาพัฒนาเขาหินซ้อน พักรับประทานอาหารกลางวันที่เพชรกระจ่าง รีสอร์ท แยกโป่งสะเดา จังหวัดปราจีนบุรี สิ้นสุดการเดินทาง ร่วมทำกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมและพิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ที่ศาลากลางจังหวัดสระแก้ว

นอกจากนี้ ได้จัดให้มีกิจกรรมรับบริจาคกระป๋องและฟลายลุมิเนียมเพื่อจัดทำขาเทียมพระราชทาน เรียกคืนแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือเพื่อรีไซเคิลและกำจัด บริการตรวจวัดมลพิษจากยานพาหนะ และให้คำปรึกษาปัญหาสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งมอบสื่อและถังรับคืนวัสดุอะลูมิเนียมให้กับหน่วยงาน ณ จุดที่แวะพัก

ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถฯ ขณะเสด็จออกมหาสมาคม ณ สีหบัญชร พระที่นั่งอนันตสมาคม และของที่ระลึกอื่นๆ อีกมากมาย

คุณภาพน้ำ

คุณภาพน้ำจากสถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำแบบอัตโนมัติ

กรมควบคุมมลพิษ ได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพน้ำของแม่น้ำสายหลักทั่วประเทศ โดยใช้สถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำแบบอัตโนมัติ สำหรับตัวชี้วัดพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ ปริมาณออกซิเจนละลาย (DO) ความเป็นกรด-ด่าง (pH) ความนำไฟฟ้า (Electric Conductivity) และอุณหภูมิในแม่น้ำ 9 สาย ได้แก่ เจ้าพระยา ท่าจีน แมกกลอง บางปะกง ป่าสัก พองชี มูล และตาปี ผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำในระหว่างเดือนกรกฎาคม - กันยายน 2549 สรุปได้ดังนี้

แม่น้ำสายหลักภาคกลาง

1. แม่น้ำเจ้าพระยา มีสถานีตรวจวัด 4 สถานี ได้แก่ 1) บริเวณอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ 2) บริเวณอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 3) บริเวณจุดสูบน้ำดิบสำแลของการประปานครหลวง จังหวัดปทุมธานี และ 4) บริเวณสะพานกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร คุณภาพน้ำทุกสถานีเสื่อมโทรมลงจนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด โดยสาเหตุน่าจะมาจากการระบายน้ำจากพื้นที่น้ำท่วมซึ่งเนื่องจากการเกิดอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำปิง วัง ยม และน่าน ลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา รายละเอียดดังแสดงในตาราง

สถานี	ประเภทแหล่งน้ำ	ออกซิเจนละลาย (มก./ล.)		ความเป็นกรด - ด่าง		ความนำไฟฟ้า (ไมโครซีเมนต์)	
		ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน
นครสวรรค์	ประเภทที่ 2	5.7	ไม่น้อยกว่า 6	7.6	5 - 9	182	ไม่มี
บางบาล	ประเภทที่ 3	3.7	ไม่น้อยกว่า 4	4.2	5 - 9	141	ไม่มี
สำแล	ประเภทที่ 3	3.5	ไม่น้อยกว่า 4	7.0	5 - 9	186	ไม่มี
สะพานกรุงเทพ	ประเภทที่ 4	1.5	ไม่น้อยกว่า 2	7.2	5 - 9	160	ไม่มี

2. แม่น้ำท่าจีน มีสถานีตรวจวัด 2 สถานี ได้แก่ 1) บริเวณเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี และ 2) บริเวณเทศบาลตำบลนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม คุณภาพน้ำทั้ง 2 สถานี มีค่า DO ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด โดยบริเวณเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี มีค่า DO เฉลี่ย 3.0 มิลลิกรัมต่อลิตร (มก./ล.) ต่ำกว่ามาตรฐานแหล่งน้ำประเภทที่ 3 (ไม่น้อยกว่า 4 มก./ล.) ส่วนบริเวณเทศบาลนครชัยศรี มีค่า DO เฉลี่ยเพียง 0.8 มก./ล. ซึ่งต่ำกว่ามาตรฐานแหล่งน้ำประเภทที่ 4 (ไม่น้อยกว่า 2 มก./ล.) รายละเอียดดังแสดงในตาราง

สถานี	ประเภทแหล่งน้ำ	ออกซิเจนละลาย (มก./ล.)		ความเป็นกรด - ด่าง		ความนำไฟฟ้า (ไมโครซีเมนต์)	
		ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน
สุพรรณบุรี	ประเภทที่ 3	3.0	ไม่น้อยกว่า 4	6.8	5 - 9	245	ไม่มี
นครชัยศรี	ประเภทที่ 4	0.8	ไม่น้อยกว่า 2	6.8	5 - 9	271	ไม่มี

3. แม่น้ำแมกกลอง มีสถานีตรวจวัด 2 สถานี ได้แก่ 1) บริเวณเทศบาลเมืองกาญจนบุรี และ 2) บริเวณเทศบาลตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม คุณภาพน้ำทั้ง 2 สถานี มีค่า DO อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด (ไม่น้อยกว่า 4 มก./ล.) โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.9 และ 4.2 มก./ล. ตามลำดับ รายละเอียดดังแสดงในตาราง

สถานี	ประเภทแหล่งน้ำ	ออกซิเจนละลาย (มก./ล.)		ความเป็นกรด - ต่าง		ความนำไฟฟ้า (ไมโครซีเมนต์)	
		ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน
กาญจนบุรี อัมพวา	ประเภทที่ 3	5.9	ไม่น้อยกว่า 4	7.6	5 - 9	113	ไม่มี
	ประเภทที่ 3	4.2	ไม่น้อยกว่า 4	7.4	5 - 9	182	ไม่มี

4. แม่น้ำบางปะกง มีสถานีตรวจวัด 1 สถานี บริเวณอำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการตรวจวัดมีค่า DO ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด (ไม่น้อยกว่า 4 มก./ล.) โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.5 มก./ล. รายละเอียดดังแสดงในตาราง

สถานี	ประเภทแหล่งน้ำ	ออกซิเจนละลาย (มก./ล.)		ความเป็นกรด - ต่าง		ความนำไฟฟ้า (ไมโครซีเมนต์)	
		ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน
ฉะเชิงเทรา	ประเภทที่ 3	3.5	ไม่น้อยกว่า 4	7.2	5 - 9	292	ไม่มี

5. แม่น้ำป่าสัก มีสถานีตรวจวัด 1 สถานี ได้แก่ บริเวณอำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการตรวจวัดมีค่า DO เฉลี่ยเท่ากับ 4.3 มิลลิกรัมต่อลิตร อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานแหล่งน้ำประเภทที่ 3 (ไม่น้อยกว่า 4 มก./ล.) รายละเอียดดังแสดงในตาราง

สถานี	ประเภทแหล่งน้ำ	ออกซิเจนละลาย (มก./ล.)		ความเป็นกรด - ต่าง		ความนำไฟฟ้า (ไมโครซีเมนต์)	
		ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน
นครหลวง	ยังไม่กำหนด	4.3	ไม่มี	7.6	5 - 9	207	ไม่มี

แม่น้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แม่น้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ แม่น้ำพอง แม่น้ำมูล และแม่น้ำชี มีสถานีตรวจวัด 2 สถานี บริเวณอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น (แม่น้ำพอง) และอำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี (แม่น้ำมูล) คุณภาพน้ำในแม่น้ำพองตรงจุดตรวจวัด (ฝ่ายหนองหวาย) มีค่า DO เฉลี่ย 2.2 มก./ล. ซึ่งสังเกตได้ว่า ค่า DO จะลดต่ำลงในช่วงเวลากลางคืนเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีสาหร่ายและพืชน้ำเกิดขึ้นมาก จึงมีการใช้ออกซิเจนในการหายใจในช่วงกลางคืนในปริมาณมาก ดังนั้นค่า DO จึงลดลง ส่วนคุณภาพน้ำในแม่น้ำมูลมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด โดยมีค่า DO เฉลี่ยเท่ากับ 4.8 มก./ล. รายละเอียดดังแสดงในตาราง

สถานี	ประเภทแหล่งน้ำ	ออกซิเจนละลาย (มก./ล.)		ความเป็นกรด - ต่าง		ความนำไฟฟ้า (ไมโครซีเมนต์)	
		ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน
ขอนแก่น (พอง) อุบลราชธานี (มูล)	ประเภทที่ 3	2.2	ไม่น้อยกว่า 4	7.1	5 - 9	150	ไม่มี
	ประเภทที่ 3	4.8	ไม่น้อยกว่า 4	6.7	5 - 9	167	ไม่มี

แม่น้ำภาคใต้

แม่น้ำในภาคใต้ ได้แก่ แม่น้ำตาปี มีสถานีตรวจวัด 1 สถานี บริเวณเทศบาลเมืองสุราษฎร์ธานี ผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด โดย DO มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.1 มก./ล. และมีค่าความนำไฟฟ้าสูง เนื่องจากการปนเปื้อนของเกลือทะเลจากอิทธิพลของน้ำทะเลหนุน รายละเอียดดังแสดงในตาราง

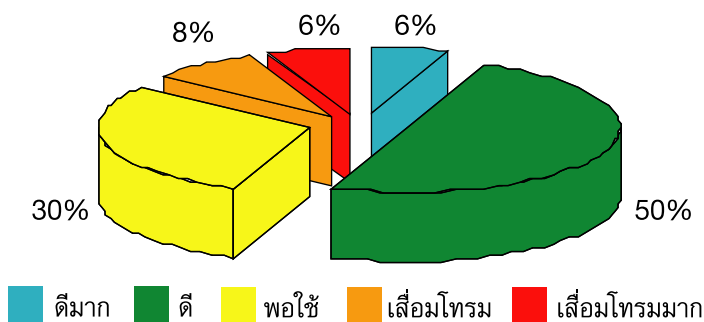
สถานี	ประเภทแหล่งน้ำ	ออกซิเจนละลาย (มก./ล.)		ความเป็นกรด - ด่าง		ความนำไฟฟ้า (ไมโครซีเมนต์)	
		ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน
สุราษฎร์ธานี	ประเภทที่ 3	6.1	ไม่น้อยกว่า 4	7.0	5 - 9	1,815	ไม่มี

สรุปผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำ

ผลจากการตรวจวัดคุณภาพน้ำด้วยสถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำแบบอัตโนมัติ ในช่วงเดือนกรกฎาคม - กันยายน 2549 พบว่าแหล่งน้ำที่มีปัญหาคุณภาพน้ำต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งน้ำตามประเภทของแหล่งน้ำที่กำหนด ได้แก่

1. แม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ บริเวณอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา บริเวณจุดสูบน้ำดิบสำแลของการประปานครหลวง จังหวัดปทุมธานี และบริเวณสะพานกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร
2. แม่น้ำท่าจีน บริเวณเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี และบริเวณเทศบาลตำบลนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
3. แม่น้ำบางปะกง บริเวณอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
4. แม่น้ำพอง บริเวณฝายหนองหวาย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง

ผลการประเมินคุณภาพน้ำทะเล ในช่วงฤดูฝน (กรกฎาคม-กันยายน) ปี 2549 จำนวน 240 สถานี โดยใช้ดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (Marine Water Quality Index)¹ พบว่าคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีมาก คิดเป็นร้อยละ 6 เกณฑ์ดี ร้อยละ 50 เกณฑ์พอใช้ร้อยละ 30 เกณฑ์เลือ่มโทรมร้อยละ 8 และเกณฑ์เลือ่มโทรมมากคิดเป็นร้อยละ 6 ของจำนวนสถานีที่ตรวจวัด

ชายฝั่งทะเลที่มีคุณภาพน้ำเลือ่มโทรมถึงเลือ่มโทรมมาก ยังคงเป็นพื้นที่บริเวณอ่าวไทยตอนใน โดยพื้นที่ที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เลือ่มโทรมมาก ได้แก่ ปากคลอง 12 อื่นๆ ปากแม่น้ำเจ้าพระยา หน้าโรงงานฟอกย้อม กม. 35 จ.สมุทรปราการ ปากแม่น้ำท่าจีน จ.สมุทรสาคร ปากแม่น้ำบางปะกง จ.ฉะเชิงเทรา ปากคลองบ้านแหลม จ.เพชรบุรี หาดซาญูดารี จ.ระนอง ส่วนพื้นที่ที่คุณภาพน้ำเลือ่มโทรม ได้แก่ ปากแม่น้ำแม่กลอง

¹พารามิเตอร์ที่นำมาคำนวณ คือ ออกซิเจนละลาย แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด ฟอสเฟต - ฟอสฟอรัส ไนเตรท - ไนโตรเจน อุณหภูมิ สารแขวนลอย ความเป็นกรด - ด่าง แอมโมเนีย - ไนโตรเจน สำหรับพารามิเตอร์กลุ่มยาฆ่าแมลง (Pesticides) และกลุ่มสารเป็นพิษ (Toxic elements) นั้น หากพบว่าค่าความเข้มข้นเกินมาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง จะกำหนดให้ดัชนีบ่งชี้คุณภาพน้ำชายฝั่งบริเวณนั้นมีค่าเป็น "0" โดยทันที

จ.สมุทรสงคราม ปากคลองบ้านบางตะบูน จ.เพชรบุรี ปากคลองใหญ่ จ.ตราด ปากแม่น้ำประแสร์และพังราด จ.จันทบุรี ปากคลองท่าเคยและปากแม่น้ำตาปี จ.สุราษฎร์ธานี ปากคลองท่าสูง จ.นครศรีธรรมราช ปากแม่น้ำชุมพร จ.ชุมพร บ้านบางเนียง จ.พังงา แหลมโตนด (เกาะลันตา) จ.กระบี่ บางขุนเทียน กรุงเทพฯ ปัญหาที่พบคือปริมาณแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมดมีค่าสูง และปริมาณสารอาหาร เช่น ฟอสเฟต-ฟอสฟอรัส ไนเตรท-ไนโตรเจนและแอมโมเนียรวม ความขุ่นมีค่าสูงที่บริเวณปากแม่น้ำบางปะกงและปากคลองบางตะบูนค่าออกซิเจนละลายต่ำกว่าค่ามาตรฐานน้ำทะเลชายฝั่ง เนื่องจากบริเวณชายฝั่งต่างๆ โดยเฉพาะปากแม่น้ำ เป็นแหล่งรองรับน้ำเสียจากชุมชน อาคารบ้านเรือน เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากแม่น้ำสายหลักทั้ง 4 สาย รวมทั้งจากกิจกรรมต่างๆ บริเวณชายฝั่ง

บริเวณปากแม่น้ำซึ่งเป็นแหล่งชุมชนที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยมีตัวชี้วัดบางตัวสูงเกินมาตรฐานฯ และมีค่าความขุ่นค่อนข้างสูง เช่น ปริมาณแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (มาตรฐานไม่เกิน 1,000 MPN/100 มล. หรือ 1,000 หน่วย) ซึ่งมักจะเป็นบริเวณปากแม่น้ำ และบริเวณที่มีชุมชนอยู่ค่อนข้างหนาแน่น เช่น แหลมงอบ จ.ตราด ปากแม่น้ำเวฬุและปากแม่น้ำจันทบุรี จ.จันทบุรี อ่าวชลบุรี (ฟาร์มหอยนางรม) จ.ชลบุรี ปากแม่น้ำหลังสวน จ.ชุมพร

ปากแม่น้ำปากพั่น จ.นครศรีธรรมราช บ้านน้ำเค็ม บ้านคึกคัก จ.พังงา และอ่าวบางโรง จ.ภูเก็ต

ส่วนชายหาดท่องเที่ยวที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ได้แก่ ท่าเรือแหลมฉบัง จ.ชลบุรี, หาดสมบูน จ.ประจวบคีรีขันธ์ โดยพื้นที่ที่พบค่าโคลิฟอร์มทั้งหมดสูงเกินค่ามาตรฐานฯ ได้แก่ อ่าวคู้กระเบน จ.จันทบุรี เกาะช้าง จ.ตราด หาดบางแสน จ.ชลบุรี หาดทรายทอง จ.ระยอง หาดบึกเตียน จ.เพชรบุรี หาดกมลา หาดบางเทา จ.ภูเก็ต และหาดนพรัตน์ธารา จ.กระบี่

บริเวณชายฝั่งทะเลที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีถึงดีมาก ค่าตัวชี้วัดต่างๆ เป็นไปตามมาตรฐานฯ และปริมาณแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมดมีค่าต่ำ แสดงว่ามีความเหมาะสมและปลอดภัยต่อการเล่นน้ำ โดยเฉพาะบริเวณชายหาดท่องเที่ยวที่สำคัญๆ เช่น หาดแม่รำพึง จ.ระยอง หาดพิทยา เกาะล้าน จ.ชลบุรี หาดชะอำ หาดเจ้าสำราญ จ.เพชรบุรี หัวหิน อ่าวมะนาว ปากคลองวาฬ ปากคลองบ้านบางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์ หาดภราดรภาพ หาดทุ่งวัวแล่น จ.ชุมพร หาดลำเรือ เกาะสมุย เกาะพะงัน จ.สุราษฎร์ธานี หาดโนนเพลา หาดหินงาม จ.นครศรีธรรมราช หาดเทพา หาดสมิหลา จ.สงขลา บ้านเขาปิลาลัย จ.พังงา หาดป่าตอง หาดกระรน หาดกะตะ หาดในหาน จ.ภูเก็ต หาดโล๊ะดาลัย (เกาะพีพี) หาดยาว (เกาะพีพี) จ.กระบี่ หาดเจ้าไหม หาดสำราญ จ.ตรัง และบ้านปากบารา จ.สตูล

คุณภาพอากาศ

ความรุนแรงของปัญหามลพิษอากาศในภาพรวมของประเทศไทย ช่วงเดือนกรกฎาคม - กันยายน 2549 มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากเริ่มเข้าสู่ฤดูฝน แต่ยังคงพบฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM₁₀) เกินมาตรฐานในบางพื้นที่ เช่น ริมถนนบางสายในกรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรปราการและจังหวัดสระบุรี ส่วนก๊าซโอโซน สถานการณ์ไม่แตกต่างกันมากนัก สำหรับสารมลพิษประเภทอื่น เช่น ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ และก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ยังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

กรุงเทพมหานคร

ฝุ่นขนาดเล็ก ซึ่งเป็นปัญหาหลักในบริเวณพื้นที่ริมถนน ค่าที่ตรวจวัดได้มีค่าเพิ่มขึ้นในถนนบางสาย ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ตรวจวัดได้ 14.5 - 238.8 ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร (มาตรฐานไม่เกิน 120 มคก./ลบ.ม.) โดยพบเกินมาตรฐาน 12 ครั้งจากการตรวจวัดทั้งหมด 433 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.8 ถนนที่พบฝุ่นขนาดเล็กเกินมาตรฐาน คือ ถนนพระราม 6 เนื่องจากมีการก่อสร้างสะพานข้ามแยก (แยกตึกชัย) และถนนพหลโยธิน ซึ่งมีการก่อสร้างบริเวณใกล้เคียงเช่นกัน โดยมีจำนวนวันที่เกินมาตรฐานร้อยละ 14.9 และ 5.7 ตามลำดับส่วนริมถนนดินแดง ซึ่งเคยพบเกินมาตรฐานมากที่สุดในช่วงไตรมาสที่ผ่านมา พบว่า ปัจจุบันฝุ่นขนาดเล็กลดลงและอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานทุกวัน สำหรับพื้นที่ทั่วไปไม่มีปัญหาฝุ่นขนาดเล็ก โดยยังมีปริมาณอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ตรวจวัดได้ 16.0 - 67.2 มคก./ลบ.ม.

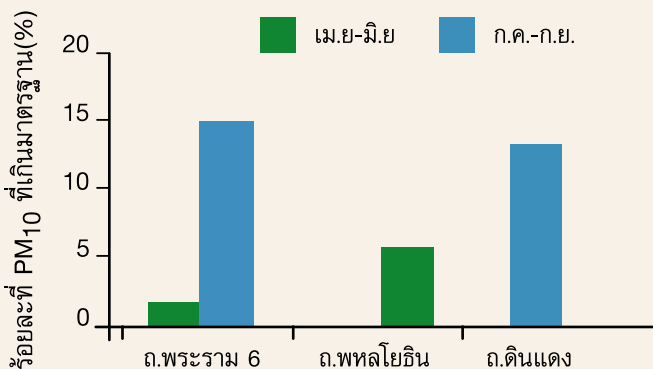
ก๊าซโอโซน พบเกินมาตรฐานเฉพาะพื้นที่ทั่วไปซึ่งห่างจากถนน ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมงตรวจวัดได้ 0 - 131.0 ส่วนในพื้นล้นส่วน (ppb) และพบจำนวนวันที่เกินมาตรฐานรวม 8 วัน บริเวณที่เกินมาตรฐาน ได้แก่ เขตราชบุรีบูรณะ จตุจักร คลองจั่น และวังทองหลาง สำหรับพื้นที่ริมถนนยังมีปริมาณอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานทุกวัน ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง ตรวจวัดได้ 0 - 56.0 ppb

สารมลพิษ		พื้นที่ทั่วไป	พื้นที่ริมถนน
PM ₁₀	ต่ำสุด - สูงสุด (มคก./ลบ.ม.)	16.0 - 67.2	14.5 - 238.8
	ร้อยละที่เกินมาตรฐาน (%)	0	2.8
O ₃	ต่ำสุด - สูงสุด (ppb)	0 - 131.0	0 - 56.0
	จำนวนวันที่เกินมาตรฐาน (วัน)	8	0

ปริมณฑล

มลพิษทางอากาศมีแนวโน้มลดลง โดยปัญหาหลักยังคงเป็นฝุ่นขนาดเล็ก ซึ่งพบเกินมาตรฐานเฉพาะในจังหวัดสมุทรปราการ แต่มีความรุนแรงลดลงอย่างชัดเจน โดยค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงตรวจวัดได้ 16.6 - 184.9 มคก./ลบ.ม. มีจำนวนครั้งที่เกินมาตรฐานร้อยละ 6.6 ลดลงจากช่วงเมษายน - มิถุนายน ซึ่งเกินมาตรฐานอยู่ร้อยละ 8.7

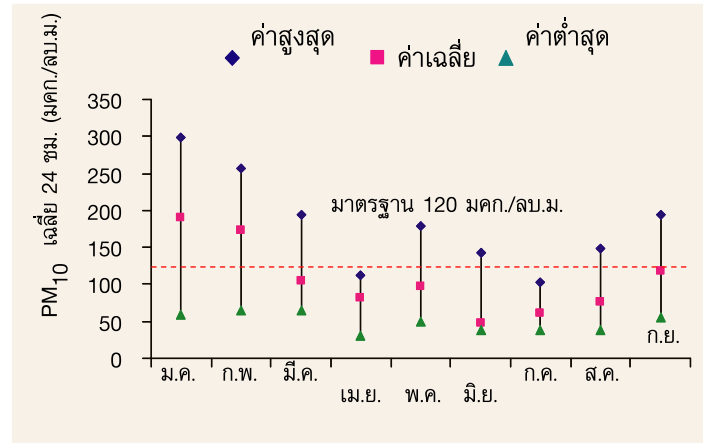
เปรียบเทียบร้อยละของฝุ่น PM₁₀ ที่เกินมาตรฐานบริเวณริมถนนในกรุงเทพมหานครระหว่างไตรมาสที่ 2 และ 3 ปี 2549

PM₁₀ เฉลี่ย 24 ชม. บริเวณ ต.หน้าพระลาน จ.สระบุรี
ในช่วงเดือนมกราคม - กันยายน 2549

PM₁₀ ในจังหวัดสมุทรปราการ
ในช่วงเดือนกรกฎาคม - กันยายน 2549

สถานี	ต่ำสุด - สูงสุด (มคก./ลบ.ม.)	จำนวนวันที่เกิน มาตรฐาน/จำนวนวันที่ ตรวจวัด (ร้อยละ)
1. โรงจักรพระนครใต้	55.2 - 127.5	4/88 (4.5)
2. กรมทรัพยากรธรณี	56.2 - 184.9	18/84 (21.4)
3. ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพ พระประแดง	61.0 - 142.9	3/89 (3.4)
4. ศาลากลาง	31.2 - 162.2	4/88 (4.5)
5. การเคหะชุมชนบางพลี	16.6 - 87.0	0/90 (0)
ภาพรวม	16.6-184.9	29/439 (6.6)

ก๊าซโอโซน ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง ตรวจวัดได้ 0 - 114.0 ppb ตรวจพบเกินมาตรฐาน เป็นครั้งคราวในพื้นที่จังหวัดระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทรา ซึ่งเกินมาตรฐานพื้นที่ละ 1 วันเท่านั้น

ก๊าซโอโซนเฉลี่ย 1 ชั่วโมงมีปริมาณลดลงตรวจวัดได้อยู่ในช่วงช่วง 0 - 108.0 ppb และพบเกินมาตรฐานเพียง 1 วัน ในจังหวัดปทุมธานี ส่วนจังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสาคร และนนทบุรี ยังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

พื้นที่ต่างจังหวัด

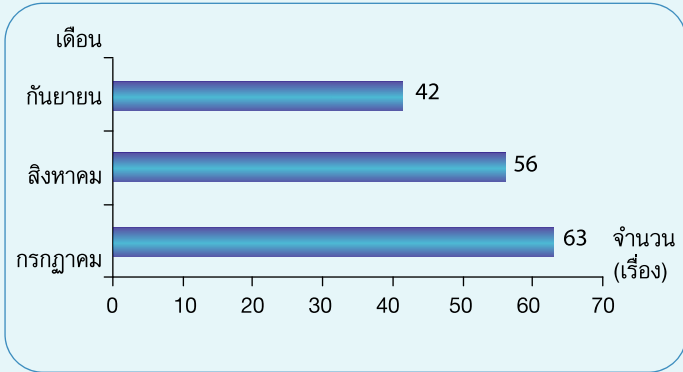
ปัญหาฝุ่นขนาดเล็กมีแนวโน้มลดลงในทุกพื้นที่ และส่วนใหญ่มีปริมาณอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ยกเว้นในจังหวัด สระบุรี (ตำบลหน้าพระลาน) ซึ่งมีปัญหาเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงกลางปี สาเหตุยังคงเกิดจากอุตสาหกรรมไม้ บด และย่อยหิน และการจราจรขนส่งในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ตรวจวัดได้ 37.2 - 193.2 มคก./ลบ.ม. และมีจำนวนวันที่ตรวจวัดแล้วเกินมาตรฐานร้อยละ 16.3 เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงกลางปีที่ผ่านมา ซึ่งตรวจวัดได้ 30.8 - 178.5 มคก./ลบ.ม. และมีจำนวนวันที่ตรวจวัดแล้วเกินมาตรฐานร้อยละ 14.3 สำหรับพื้นที่อื่นที่พบปริมาณฝุ่นขนาดเล็กเกินมาตรฐานเพียงเล็กน้อย ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดสงขลา ซึ่งเกินมาตรฐานพื้นที่ละ 1 วันเท่านั้น

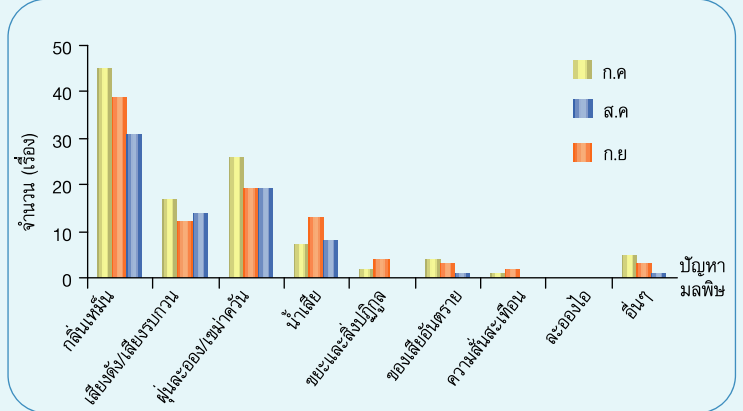

สถิติเรื่องร้องเรียน

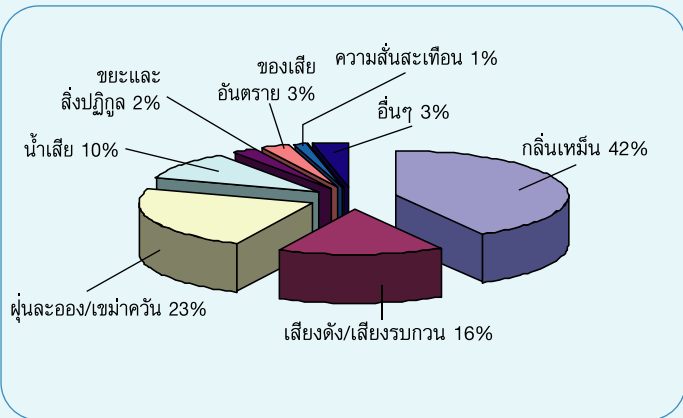
การร้องเรียนด้านมลพิษระหว่างเดือนกรกฎาคม - กันยายน 2549 มีจำนวนทั้งสิ้น 161 เรื่อง โดยพบว่าในเดือนกรกฎาคมมีการร้องเรียนมากที่สุด จำนวนทั้งสิ้น 63 เรื่อง (รูปที่ 1) ปัญหามลพิษที่ได้รับการร้องเรียนมากที่สุดคือ ปัญหากลิ่นเหม็น คิดเป็นร้อยละ 42 รองลงมาคือ ปัญหาฝุ่นละออง/เขม่าควัน คิดเป็นร้อยละ 23 ปัญหาเสียงดัง/เสียงรบกวน คิดเป็นร้อยละ 16 และปัญหาน้ำเสีย คิดเป็นร้อยละ 10 (รูปที่ 2 และ รูปที่ 3)

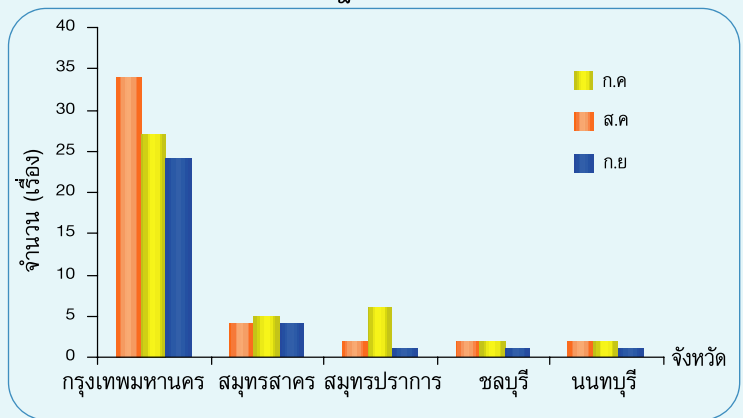
รูปที่ 1 จำนวนเรื่องร้องเรียนระหว่างเดือนกรกฎาคม - กันยายน 2549

รูปที่ 2 ประเภทปัญหามลพิษที่มีการร้องเรียนระหว่างเดือนกรกฎาคม - กันยายน 2549

รูปที่ 3 สัดส่วนปัญหามลพิษที่มีการร้องเรียนระหว่างเดือนกรกฎาคม - กันยายน 2549

รูปที่ 4 จำนวนเรื่องร้องเรียนในจังหวัดที่มีการร้องเรียนสูงสุด 5 อันดับแรกระหว่างเดือนกรกฎาคม - กันยายน 2549

จังหวัดที่มีการร้องเรียนสูงสุด 5 อันดับระหว่างเดือนกรกฎาคม - กันยายน 2549 ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สมุทรสาคร สมุทรปราการ ชลบุรี และนนทบุรี ตามลำดับ โดยมีเรื่องร้องเรียนรวม 117 เรื่อง จาก 161 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 73 ของเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษของทั้งประเทศ (รูปที่ 4 และตาราง)

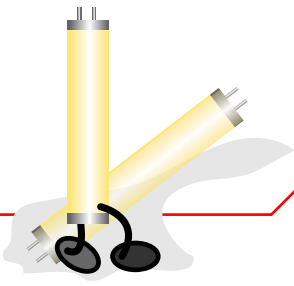
กรมควบคุมมลพิษ แจกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่จำนวน 98 เรื่อง และอยู่ระหว่างการดำเนินการของกรมควบคุมมลพิษ จำนวน 63 เรื่อง

ตารางแสดง จังหวัดที่มีเรื่องร้องเรียนสูงสุด 5 อันดับระหว่างเดือนกรกฎาคม - กันยายน 2549

จังหวัด	จำนวนเรื่อง	ร้อยละ
1. กรุงเทพมหานคร	85	53
2. สมุทรสาคร	13	8
3. สมุทรปราการ	9	6
4. ชลบุรี	5	3
5. นนทบุรี	5	3
รวม	117	73
จังหวัดอื่นๆ	44	27
รวม	161	100

การเรียกคืนซากหลอดฟลูออเรสเซนต์

หลอดฟลูออเรสเซนต์เป็นผลิตภัณฑ์ให้แสงสว่างที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย จากการศึกษาของกรมควบคุมมลพิษเมื่อปี 2547 พบว่าทั่วประเทศมีซากหลอดฟลูออเรสเซนต์ที่หมดอายุการใช้งานเกิดขึ้นประมาณปีละ 41 ล้านหลอด หรือประมาณ 8,200 ตัน โดยร้อยละ 70 เป็นหลอดฟลูออเรสเซนต์ชนิดตรง ส่วนที่เหลือเป็นหลอดฟลูออเรสเซนต์ชนิดวงกลมและชนิดคอมแพกต์ แหล่งกำเนิดที่มีอัตราการเกิดซากหลอดฟลูออเรสเซนต์มากที่สุดคือ อาคาร/สำนักงาน/สถานประกอบการต่างๆ เป็นต้น รองลงมาคือโรงงานอุตสาหกรรมและสุดท้ายคือบ้านพักอาศัย

หลอดฟลูออเรสเซนต์เมื่อหมดอายุการใช้งานแล้ว ถือเป็นของเสียอันตราย เนื่องจากมีสารปรอทเป็นองค์ประกอบ เมื่อเกิดการแตกหัก ไอปรอทที่บรรจุอยู่ภายในจะระเหยออกสู่สิ่งแวดล้อมและเข้าสู่ร่างกายโดยการหายใจ และเกิดการสะสมในร่างกายได้ โดยผู้ที่มีสารปรอทสะสมในร่างกาย จะมีอาการเหนื่อยเฉื่อย หงุดหงิด โมโหง่าย กระวนกระวาย บางรายจะมีอาการชาตามมือเท้าแขนขา กล้ามเนื้ออ่อนแรง และหากได้รับในปริมาณมาก อาจทำให้เป็นอัมพาตได้ ดังนั้นซากหลอดฟลูออเรสเซนต์จึงเป็นอันตรายใกล้ตัวที่ไม่ควรมองข้าม แต่ปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ทราบถึงอันตรายดังกล่าว ทำให้ซากหลอดฟลูออเรสเซนต์ยังคงถูกทิ้งรวมไปกับขยะมูลฝอยทั่วไป

กรมควบคุมมลพิษ ตระหนักถึงอันตรายและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการทิ้งซากหลอดฟลูออเรสเซนต์รวมไปกับขยะมูลฝอยทั่วไป จึงจัดทำโครงการนำร่องเพื่อการเรียกคืนซากหลอดฟลูออเรสเซนต์ขึ้น เพื่อเป็นต้นแบบของกลไกการจัดการซากหลอดฟลูออเรสเซนต์อย่างเหมาะสม ที่มุ่งเน้นให้มีการรีไซเคิลโดยนำวัสดุจากซากหลอดฟลูออเรสเซนต์กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ให้มากที่สุด รวมทั้งเป็นการปลูกฝังพฤติกรรมในการคัดแยกของเสียอันตรายออกจากขยะมูลฝอยทั่วไปให้แก่ประชาชน

ในระยะเริ่มต้นของโครงการฯ มีเป้าหมายให้ซากหลอดฟลูออเรสเซนต์ได้รับการจัดการอย่างเหมาะสมไม่น้อยกว่า 400,000 หลอด หรือ 80 ตัน ภายในปี 2550 โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ อาคารและสถานประกอบการขนาดใหญ่ อาทิเช่น โรงเรียน โรงพยาบาล ห้างสรรพสินค้า มหาวิทยาลัย ศูนย์แสดงสินค้า สถานีบริการน้ำมัน บ่ายหยุดรถประจำทาง สถานีรถไฟฯ รวมถึงอาคารสำนักงานของหน่วยงานภาครัฐซึ่งอาคารที่เข้าร่วมโครงการต้องแยกทิ้งซากหลอดฟลูออเรสเซนต์ออกจากขยะมูลฝอยทั่วไปด้วยความระมัดระวังไม่ทำให้หลอดแตก และเก็บรวบรวมไว้ในภาชนะที่เหมาะสม

โดยจัดเตรียมพื้นที่วางภาชนะสำหรับเก็บรวบรวมซากหลอดฟลูออเรสเซนต์ และประชาสัมพันธ์ให้พนักงานในอาคาร รวมถึงประชาชนทั่วไปให้นำซากหลอดฟลูออเรสเซนต์จากบ้านพักอาศัยมาฝากทิ้งได้ โครงการนี้มีกำหนดการเข้าเก็บรวบรวมซากหลอดฟลูออเรสเซนต์จากอาคารผู้เข้าร่วมโครงการปีละ 2 รอบ โดยได้รับการสนับสนุนจากบริษัท ไทยโตชิบาไลท์ติ้ง จำกัด และบริษัท ฟิลิปส์ อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งจะมีรถขนส่งเข้ามาเก็บรวบรวมซากหลอดฟลูออเรสเซนต์จากอาคารที่เข้าร่วมโครงการ ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายเพื่อนำซากหลอดฟลูออเรสเซนต์มารีไซเคิลอย่างถูกวิธี ณ โรงงานรีไซเคิลของบริษัทฯ ต่อไป

ส่วนอาคารผู้เข้าร่วมโครงการที่อยู่นอกพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ให้ประสานและขนส่งซากหลอดฟลูออเรสเซนต์ (เฉพาะหลอดชนิดตรงที่ไม่แตก) ไปยังโรงงานรีไซเคิลของผู้สนับสนุนโครงการที่บริษัท ไทยโตชิบาไลท์ติ้ง จำกัด ตั้งอยู่ที่นิคมอุตสาหกรรมบางกระดี จ.ปทุมธานี และโรงงานรีไซเคิลของบริษัท ฟิลิปส์ อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด ตั้งอยู่ที่นิคมอุตสาหกรรมบางปู จ.สมุทรปราการ

กรมควบคุมมลพิษ ทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานการเก็บรวบรวมซากหลอดฟลูออเรสเซนต์ ให้คำปรึกษาและขอแนะนำ เกี่ยวกับวิธีการจัดการซากหลอดฟลูออเรสเซนต์ที่เหมาะสม รวมทั้งจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์โครงการ และสติ๊กเกอร์สำหรับปิดบนภาชนะเก็บรวบรวมซากหลอดฟลูออเรสเซนต์ให้แก่อาคารต่างๆ และผู้สนใจ ตลอดจนสร้างพันธมิตรความร่วมมือในการเรียกคืนซากหลอดฟลูออเรสเซนต์ ทั้งนี้ พันธมิตรความร่วมมือสามฝ่าย ประกอบด้วย กรมควบคุมมลพิษ ผู้สนับสนุนโครงการ และผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 21 ราย ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงเพื่อแสดงเจตนารมณ์ร่วมกัน ในการผลักดันและดำเนินงานจัดการซากหลอดฟลูออเรสเซนต์ให้เป็นไปอย่างถูกต้องและปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2549 ณ อาคารกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (นายปิติพงศ์ พิ๊งบุญ ณ อยุธยา) เป็นประธานในพิธี

จากความร่วมมือดังกล่าว ปัจจุบันมีผู้สมัครเข้าร่วมโครงการแล้วทั้งสิ้น 96 ราย ซึ่งที่ผ่านมา บริษัท ไทยโตชิบาไลท์ติ้ง จำกัด ได้ดำเนินการรีไซเคิลซากหลอดฟลูออเรสเซนต์ภายใต้โครงการนี้แล้ว 18,987 หลอด สำหรับบริษัท ฟิลิปส์ อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด ได้ดำเนินการรีไซเคิลซากหลอดฟลูออเรสเซนต์ภายใต้โครงการนี้แล้ว 10,876 หลอด คิดเป็นปริมาณซากหลอดฟลูออเรสเซนต์ที่ได้รับการจัดการอย่างเหมาะสมภายใต้โครงการนี้แล้วทั้งสิ้นประมาณ 30,000 หลอด หรือประมาณ 6 ตัน

อำนาจและหน้าที่ของเจ้าพนักงาน

ตามพระราชบัญญัติ

ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 หรือเรียกกันทั่วไปว่า พ.ร.บ. สิ่งแวดล้อมฯ พ.ศ. 2535 ถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติในการปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อมโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบัญญัติสำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษที่กฎหมายฉบับนี้กำหนดไว้ นอกจากนี้ ยังได้กำหนดให้มีเจ้าพนักงานผู้ซึ่งบังคับกฎหมายนำเอามาตรการต่างๆ ของกฎหมายไปบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรม หรือทำให้กฎหมายมีประสิทธิภาพจริงในทางปฏิบัติ ซึ่งเจ้าพนักงานตามกฎหมายเหล่านี้ ได้แก่ นายกรัฐมนตรี ผู้ว่าราชการจังหวัด เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ พนักงานเจ้าหน้าที่ และเจ้าพนักงานท้องถิ่น แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงอำนาจหน้าที่โดยสังเขปของพนักงานเจ้าหน้าที่ในระดับผู้ปฏิบัติซึ่งเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวสำหรับเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการต่างๆ ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายฉบับนี้ในเบื้องต้น ได้แก่ เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ พนักงานเจ้าหน้าที่ และเจ้าพนักงานท้องถิ่น

* โดยในฉบับนี้จะนำเสนอเฉพาะอำนาจและหน้าที่ของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ส่วนอำนาจและหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ และเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะนำเสนอในฉบับต่อไป

เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ

เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ได้แก่ ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 แห่ง พ.ร.บ. สิ่งแวดล้อมฯ พ.ศ. 2535 แต่งตั้งขึ้นโดยมีอำนาจหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายของแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทต่างๆ (เว้นแต่มลพิษทางอากาศและเสียงจากยานพาหนะ) ในกรณีที่พบว่ามีการละเมิดหรือฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษมีอำนาจสั่งการ เพื่อบังคับให้แหล่งกำเนิดมลพิษปฏิบัติตามกฎหมาย และประสานการใช้อำนาจหน้าที่กับเจ้าพนักงานตามกฎหมายอื่น

ปัจจุบันได้มีการแต่งตั้งข้าราชการสังกัดหน่วยงานต่างๆ เป็นเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษไว้ครอบคลุมทั้งในราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค อาทิเช่น ข้าราชการในสังกัดกรมควบคุมมลพิษ ตั้งแต่ระดับอธิบดี รองอธิบดี ไปจนกระทั่งถึงนักวิชาการสิ่งแวดล้อมและนิติกร ตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป มีอำนาจปฏิบัติการทั่วราชอาณาจักร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในทุกจังหวัด นายอำเภอทุกอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอทุกกิ่งอำเภอ ข้าราชการในสังกัดสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1 - 16 ในตำแหน่งผู้อำนวยการและนักวิชาการสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป ข้าราชการในสังกัดสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ในตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานและนักวิชาการสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป มีอำนาจปฏิบัติการเฉพาะในท้องที่ของตน เป็นต้น

เมื่อพิจารณาอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษที่บัญญัติไว้ จำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ 1) อำนาจด้านการเสนอแนะ ให้คำปรึกษา และปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น และ 2) อำนาจด้านการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งจะขอกล่าวโดยสังเขปดังนี้

1. ด้านการเสนอแนะ ให้คำปรึกษา และปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น

เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษอาศัยอำนาจตาม พ.ร.บ. ลิ่งแวดล้อมฯ พ.ศ. 2535 ในมาตราต่างๆ เพื่อดำเนินการดังนี้

(1) แนะนำและช่วยเหลือเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ สำหรับพื้นที่ซึ่งถูกประกาศกำหนดให้เป็นเขตควบคุมมลพิษตามความจำเป็น **(มาตรา 60)**

(2) ให้คำแนะนำแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการจัดส่งน้ำเสีย หรือของเสียไปให้ผู้รับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียทำการบำบัดหรือกำจัด **(มาตรา 74)**

(3) ให้คำแนะนำแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นในการกำหนดวิธีการชั่วคราวสำหรับการบำบัดน้ำเสีย หรือกำจัดของเสีย ในเขตควบคุมมลพิษที่ยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวม **(มาตรา 75)**

(4) รับรายงานซึ่งเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษที่ถูกควบคุมการปล่อยมลพิษ และมีระบบบำบัดอากาศเสีย ระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียเป็นของตนเอง มีหน้าที่ต้องเก็บสถิติข้อมูลแสดงผลการทำงานของระบบหรืออุปกรณ์ และเครื่องมือทำงานเสนอต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น และเจ้าพนักงานท้องถิ่นต้องส่งให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในเขตท้องถิ่นนั้น **(มาตรา 81)**

(5) เสนอแนะให้สั่งปิด พักใช้ เพิกถอนใบอนุญาตหรือสั่งให้หยุดใช้ หรือทำประโยชน์ด้วยประการใดๆ เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดมลพิษ **(มาตรา 83 (1))**

(6) เสนอแนะให้มีการดำเนินการทางกฎหมายเพื่อบังคับให้เจ้าของ หรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษจัดส่งน้ำเสีย หรือของเสียไปทำการบำบัดหรือกำจัด **(มาตรา 83 (2))**

(7) ให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ และบำรุงรักษา ระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมของทางราชการซึ่งอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือส่วนราชการนั้น **(มาตรา 83 (3))**

2. ด้านการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษอาศัยอำนาจตาม พ.ร.บ. ลิ่งแวดล้อมฯ พ.ศ. 2535 ในมาตราต่างๆ บังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายในการแก้ไขปัญหามลพิษ ดังนี้

(1) การสั่งการให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ ที่ถูกควบคุมการปล่อยมลพิษทางอากาศ ต้องติดตั้งหรือจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสีย หรือมีผู้ควบคุมการดำเนินงานระบบบำบัดอากาศเสีย ทั้งนี้รวมถึงมลพิษทางเสียง และความสั่นสะเทือน **(มาตรา 68)**

(2) การสั่งการให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ ที่ถูกควบคุมการปล่อยมลพิษทางน้ำต้องก่อสร้างติดตั้งหรือจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียหรือมีผู้ควบคุมการดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสีย หรือสั่งการให้ดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุง แล้วแต่กรณี **(มาตรา 70)**

(3) การสั่งการเกี่ยวกับการตรวจสอบและควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษ

ก. เข้าไปในอาคาร สถานที่และเขตที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมหรือแหล่งกำเนิดมลพิษ เพื่อตรวจสอบสภาพการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสีย ระบบบำบัดอากาศเสีย หรืออุปกรณ์และเครื่องมือดังกล่าว ทั้งนี้ การเข้าไปต้องเป็นระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกหรือในระหว่างเวลาทำการหรือเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ **(มาตรา 82 (1))**

ข. ออกคำสั่งให้ปรับปรุงแก้ไขระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบกำจัดของเสีย ระบบบำบัดอากาศเสีย หากแหล่งกำเนิดมลพิษ เป็นโรงงานอุตสาหกรรมให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษทำหนังสือแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ให้ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายตามบทบัญญัติใน พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535 ก่อน จนกว่าจะปรากฏว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. โรงงานฯ ไม่ดำเนินการ พนักงานควบคุมมลพิษ จึงจะสามารถเข้าดำเนินการบังคับใช้กฎหมายตามบทบัญญัติใน พ.ร.บ. สิ่งแวดล้อมฯ ได้ **(มาตรา 82 (2))**

ค. ออกคำสั่งปรับเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ ซึ่งมีใช้โรงงานอุตสาหกรรม **(มาตรา 82 (3))** หากตรวจสอบพบว่า

- เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษไม่จัดส่งน้ำเสียหรือของเสียไปทำการบำบัดโดยระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมของทางราชการ และลักลอบปล่อยทิ้งน้ำเสียหรือของเสียออกสู่แหล่งน้ำสาธารณะ หรือออกสู่สิ่งแวดล้อมภายนอกเขตที่ตั้งของแหล่งกำเนิดมลพิษ หรือได้จัดส่งน้ำเสียหรือกำจัดของเสียไปทำการบำบัดโดยระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมของทางราชการ แต่หลีกเลี่ยงไม่ยอมชำระค่าบริการตาม **มาตรา 90**

- เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ ได้ลักลอบปล่อยทิ้งน้ำเสียหรือของเสียลงสู่ระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบบำบัดของเสียรวมของทางราชการตาม **มาตรา 91**

- เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ ได้ลักลอบปล่อยทิ้งน้ำเสียหรือของเสียโดยไม่ทำการบำบัดลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ หรือออกสู่สิ่งแวดล้อมภายนอกเขตที่ตั้งของแหล่งกำเนิดมลพิษตาม **มาตรา 92**

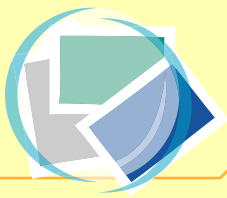
ทั้งนี้หากแหล่งกำเนิดมลพิษนั้นเป็นโรงงานอุตสาหกรรม เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษต้องทำหนังสือแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. โรงงานฯ พ.ศ. 2535 ให้ออกคำสั่งปรับเจ้าของหรือผู้ครอบครองโรงงานอุตสาหกรรมนั้น โดยให้ถือว่าพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ตาม พ.ร.บ. สิ่งแวดล้อมฯ หากพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. โรงงานฯ

ไม่ออกคำสั่งปรับในเวลาอันสมควร เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษจึงมีอำนาจออกคำสั่งดังกล่าวได้เองโดยตรง

ง. ออกคำสั่งให้หยุด ปิดกิจการ หรือสั่งเพิกถอนใบอนุญาตของผู้รับใบอนุญาตรับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียหากปรากฏว่าผู้ได้รับใบอนุญาตได้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติหรืออนุบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ หรือคำสั่งของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ **(มาตรา 82 (4))**

จ. เพิกถอนการเป็นผู้ควบคุมการดำเนินงานระบบบำบัดอากาศเสียตาม **มาตรา 68** หรือผู้ควบคุมการดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสีย **มาตรา 70** หากปรากฏว่าผู้ควบคุมได้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติหรืออนุบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ หรือคำสั่งของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ **(มาตรา 82 (5))**

ภาพกิจกรรม

จักรยานเพื่อสิ่งแวดล้อม น้อมถวายองค์ราชัน เส้นทางกรุงเทพฯ - สระแก้ว

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี โดยกรมควบคุมมลพิษรับผิดชอบเส้นทาง กรุงเทพฯ - สระแก้ว เมื่อวันที่ 22 - 25 กรกฎาคม 2549

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตเลขที่ 32/2538
ประชณีย์สามเสนใน

เรียน

▶ ติดต่อขอทราบข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

กรมควบคุมมลพิษ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

92 ซอยพหลโยธิน 7 ถนนพหลโยธิน สามเสนใน พญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทร 0 2298 2082 - 84 โทรสาร 0 2298 2085

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT